

ληκάρι τὸ κοίταζε γλυκά στὰ μάτια καὶ τὰ χεῖλια τους ἔστεκαν κλειστά σὰν μπουμπούκια τριανταφυλλιάς. Καὶ τὰ βουβὰ χεῖλια μοιάζανε σὰ νὰ μιλούσανε λόγια τῆς ἀγάπης. Μέσα στὰ νερὰ τῆς λίμνης περνοῦσε ἕνα μονόζυλο. Τὰ κουπιά του ἐσχίζανε τὸ γαλαζιο νερό. Καὶ τὸ νερὸ δὲν εἶχε φλοῖσθον κανένα, μόνο ρουφοῦσε τὸ φῶς μὲ βουβὴ λαχτάρα. Ἀπάνω στοῦ μονόζυλου μιὰ νεράνθα ψηλὴ κρατοῦσεν ἑνῆρα μιὰ κιθάρα. Οἱ χορδὲς κάτω ἀπὸ τὰ λευκά της δάχτυλα τὰ μυστικὰ μάγια στάζανε στῆς λίμνης τὰ νερά.

Τότε ὁ γέρο-φιλόσοφος κατέβηκε ἀπ' τὸν ψηλὸ πύργο. Μέσα στὰ σκοτεινὰ του στήθια ἐνοιῶθε νὰ πλημυρῇ ἕνα κατάλευκο φῶς. Ἄφισε τὰ σκονισμένα βιβλία, τίς σαῦρες καὶ τίς νεκροκεφαλές. Καὶ κατέβηκε κάτω στὸν κάμπο. Τὰ πόδια του εἶτανε ἀλαφρὰ καὶ τὸ κορμὶ του πουπουλένιο. Κι' ὁ φιλόσοφος ἀναστενάξε ἀπ' τὰ βάρη τῆς καρδιάς του. Μὰ ὁ ἀναστεναγμὸς του δὲν ἀκούσθηκε. Τὸν ἤπια τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ. Τότε δὺο χέρια ἀρπάξανε τὰ δικά του καὶ τὸν ἔσυραν στὸν ὠραῖο χορὸ. Ὅλη τὴ νύχτα χορεύανε κάτω ἀπ' τὸν φεγγάρι. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὀνειρεύεται. Γιατί δὲν εἶχε γνωρίσει ποτέ του τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀγάπη.

Ὅταν ἐκουράσθηκε νὰ χορεύῃ ἡ πιὸ ὁμορφὴ ἀπὸ τίς κοπέλλες, πέρασε τὸ λευκὸ της χεῖρι γύρω ἀπὸ τὴ μέση του καὶ τὸν ἔσυρε παράμερα κάτω ἀπὸ τίς ψηλὲς λεῖκες. Περπατοῦσαν ἀμίλητοι ἀπάνω στὸ μαλακὸ χορτάρι καὶ δὲν ἤκουγαν τὰ βήματά τους. Ὑστερὰ ἡ ξανθὴ κοπέλλα τὸν ἔφερε δίπλα σὲ μιὰ βρύση. Τὸ κρυσταλένιο νερὸ τῆς βρύσης κυλοῦσε σὰ φῶς ἀπάνω στὰ πυκνὰ πολυτρίχια βουβῶ, χωρὶς κανένα γαργάρισμα. Ἡ ξανθὴ κοπέλλα ἔβαλε τίς φούχτες κάτω ἀπ' τὴ βρύση καὶ τὰ λευκά της χέρια ξεχείλισαν σὰν ἀσημένιο ποτήρι. Ὁ φιλόσοφος ἔσκυψε στὸ ὠραῖο ποτήρι καὶ ἔσβυσε τὴ δίψα του μὲ νερὸ καὶ μὲ φιλήματα.

Κι' ὁ φιλόσοφος νόμιζε πὼς ὀνειρεύεται. Ὑστερὰ ξαπλώθηκαν ἀπάνω στὴ δροσερὴ χλόη. Τὸ φεγγάρι εἶτανε σταματημένον ἀπάνω ἀπ' τὰ κεφάλια τους καὶ τοὺς ἔλουζε μὲ τὸ φῶς του. Τὰ μάτια της κοιτάζανε τὰ δικά του καὶ τὰ μάτια τους λέγανε λόγια ἀγάπης. Ὁ φιλόσοφος ἔγινε τότε τὸ ἄσπρο του κεφάλι ἀπάνω στὰ γυμνὰ στήθη τῆς κοπέλλας. Μὰ ἡ καρδιά της δὲ χτυποῦσε. Μόνο τὸ στήθος ἀνεδοκατέβαινε σιγὰ σὰν ἐλαφρὸ κυματάκι. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὀνειρεύεται, γιατί ποτέ του δὲν

εἶχε γνωρίσει τὴ ζωὴ καὶ τὴν ἀγάπη. Ἡ κοπέλλα τότε ἔσκυψε ἀποπάνω του. Τὰ χεῖλια της ἦσαν σὰ μὰ στὰ δικά του. Ἀνάμεσα στὰ δὺο χεῖλια ἕνα φιλὶ πετοῦσε σὰ λευκὴ πεταλούδα ποὺ ζητοῦσε ἕνα κόκκινο ἄνθος νὰ ξεκουρασθῇ. Μὲ ἕνα τρεμουλιαστὸ πέταμα κάθισε πρῶτα στὰ χεῖλια τῆς κοπέλλας. Κ' ὕστερὰ κάθισε στὰ χεῖλια τὰ δικά του. Ἡ πεταλούδα πετοῦσε τρελλὴ ἀπὸ τὸ ἕνα λουλούδι στὸ ἄλλο. Καὶ δὲν ἀκούσθηκε κανένας ἦχος φιλοῦ στὸν ἀέρα, γιατί τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ ἤπια τὸ φιλὶ τους. Κι' ὁ φιλόσοφος θαρροῦσε πὼς ὀνειρεύεται...

Τὸ πρῶτ' οἱ χωριάτες ποὺ πήγαιναν στὰ χωράφια βρήκανε τὸ γέρο-φιλόσοφο ξαπλωμένον στὴν ἔχθη τῆς λίμνης. Τὸ πρόσωπό του εἶτανε γελαστὸ καὶ ἡμερο. Τὸ νερὸ ἔβρεχε τὰ πόδια του. Τὰ μάτια του εἶτανε κλειστά καὶ τὸ μέτωπό του λευκὸ καὶ κρύο σὰ μάρμαρο. Σὰ μιὰν ἀσπράδα ἀπ' τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ εἶχε μείνει ἀπάνω στὴν ἔχθη του. Κι' ἀπάνω ἀπ' τὸ κλεισμένον του στόμα μιὰ λευκὴ πεταλούδα, ἕνα φτερωτὸ φιλὶ πλανημένο ἀπ' τὴ μαγικὴ νύχτα, σάλευε τὰ φτερά της σὰ νὰ ἤθελε νὰ παυθῇ στὰ χλωμά του χεῖλια. Μακριὰ μέσα στὴ μέση τῆς λίμνης τὸ μονόζυλο ἔρημο γλυστροῦσε ἀπάνω στὰ ἡσυχὰ νερά. Ὁ φιλόσοφος δὲν ξύπνησε ἀπὸ τότε.

*

Στὸ μάρμαρο τοῦ ἔρημου τάφου κάθονται δὺο ἄνθρωποι. Τὸ παλιό, κιτρινωμένον μάρμαρο μέσα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ φαίνεται κατάλευκο σὰ χιόνι. Κι' ὁ γέρος λέει στὸ παιδί:

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ μάρμαρο κοιμάται ὁ φιλόσοφος ποὺ εἶδε τὸ θαῦμα.

Τὸ παιδί χαϊδεύει τὸ λευκὸ μάρμαρο μὲ τὰ παχουλὰ του χεράκια.

Κι' ὁ γέρος ἀνιστορεῖ τὴν ἱστορίαν τοῦ φιλοσόφου.

ΠΑΥΛΟΣ ΝΙΡΒΑΝΑΣ

ΨΥΧΑΡΗΣ

ΑΠΟΛΟΓΙΑ

Πουλιέται Δρ. 6

στὸ Βιβλιοπωλεῖο τῆς Ἑστίας.

ΑΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΓΛΩΣΣΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Πρὸς τὸν Κύριο Γ. Μιλτ. Μαγνίνο

Χαίρειν

Μόναχο, Χριστογέννη 1906

Φίλε κύριε,

Αὐτὴν τὴν στιγμὴν ἰδιόχρως τὸ δευτέρον σας γράμμα ἐπάνω στὸ γλωσσικὸ ζήτημα (Ἀθῆναι ἀρ. 62). Νὰ σὰς ὁμολογήσω τὴν ἀλήθειαν, καθὼς ἐπειτα ἀπὸ τὸ πρῶτό σας (Ἀθῆναι ἀρ. 57), ἔτσι καὶ τώρα, δὲν εἶχα κανένα σκοπὸ, οὔτε αἰσθάνομαι καμμία διάθεσιν νὰ δευτερολογήσω. Στὰ παλιωμένα ἐπιχειρήματα δὲν προσθέτετε τίποτα καινούριον, στὴν οὐσίαν τοῦ ζητήματος οὔτε μπαίνετε καν, ἀλλὰ περιορίζετε στὴν ἐπανάληψιν παλιῶν πομφολύγων, στὴν ἐπικλήσιν τοῦ προγονικοῦ μεγαλείου καὶ στὴν κατασκευτικὴ ὅσο καὶ ἀπειλητικὴ ἐπίσεισιν τοῦ φάσματος τῶν σκιῶν τῶν ἀρχαίων ψυχῶν. Τὸ ἔδαφος ἐπάνω στὸ ὁποῖον ἐζητήσατε νὰ τοποθετήσετε τίς γλωσσικὰς σας ἀρχὰς καθιπτὰ ἐντελῶς ἀδύνατον καθε συνεννόησιν.

Θὰ μὲ ρωτήσετε τότε γιατί λοιπὸν γράφω καὶ γιατί κάνω τὸν κόπον νὰ σὰς ἀπαντήσω. Νὰ σὰς τὸ ἐξηγήσω.

Ἐπαρτήρησα ὅτι οἱ πολλὰ καὶ μεγάλα πνευματικὰ ποῦ κάνετε κατανοῶν ὑπερβολικὰ δαχλὺρες, ἀνυπόφορες. Μοῦ φάνηκε—ἴσως καὶ νὰ γελεῖμαι—ὅτι κάπως ἀπρόσεκτα καὶ, τολμῶ νὰ πῶ, λίγος ἐπιπόλαια, ἐδιαστῆκατε νὰ φιλοδωρήσετε μὲ ὅλα τὰ δυνατὰ κοσμητικὰ ἐπίθετα, ἐκείνους ὅλους, ὅσοι εὐτύχησαν νὰ μὴ ἔχουν, ἢ ἂν προτιμάτε, ὅσοι δὲν εὐτύχησαν νὰ ἔχουν τὴν ἴδιαν γνώμην μαζί σας. Χωρὶς τὴν παραικίαν δυσκολίαν, χωρὶς καθόλου νὰ κρατηθῇτε λέγετε γιὰ χιλιάδες συμπατριωτῶν σας, σπαρμένες σήμερον σὲ κάθε γωνίᾳ τῆς ἐλληνικῆς γῆς, σὲ ὅλα τὰ μέρη ὅπου ἀκούεται ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα, ὅτι εἰσὶ ἀπόστολοι ἀμαθείας, τέρατα ἀποβαλόντα κάθε ἰδέαν τοῦ καλοῦ, ἐχθροὶ τῆς Ἑλλάδος θρασείας καὶ ἀπαίσιος χυδαῖσται, (αὐτὸ τὸ κομπλημένον ἀπευθύνεται εἰδικῶς σὲ μένα καὶ τὸ ἐξορῶ διὰ φιλοφρόνων εὐχαριστιῶν). Λέγετε ἀκόμη γιὰ λογαριασμὸν μας ὅτι δὲν ἔχουμε τὴν εὐγένειαν ἐκείνην τῆς ψυχῆς ποῦ ἔχετε σῆς καὶ ἡς εὐγενέστερον δὲν θὰ εὐβρῇ τις ἐν τῷ κόσμῳ, ὅτι ἡ ψυχὴ γίμει ταπεινῶν αἰ-

Τὴν πρώτην φορὰ ποὺ πῆγε ἡ Κατινούλα, ὅταν μπῆκε στὸ σπουδαστήριον, ὁ κ. Ἀμάρος, σκυμμένος στὸ γραφεῖον τοῦ τέλειον κάποιον ἀνάγνωσμα ποὺ ταίραζε γιὰ τὴν Ἀκαδημίαν τῆς Γραμματικῆς, βίχοντας κάπου κάπου μιὰ ματικὴ ἐλόγου στὴν κάμαρα, ἕνα μέρος καὶ ἀφῆτὸ τοῦ Μουσείου, μάλιστα τὸ πιὸ πλούσιον καὶ τὸ πιὸ περιποιημένον. Ἐτρίψε ἡ πόρτα, σήκωσε τὸ κεφάλι, κοίταξε τὴν Κατινούλαν στὸ πρόσωπον, δὲν τοῦ ἄρεσε ἡ ὄψη της. Ἀναθυμίσθηκε ὅλους τοὺς Ὀλμπιέρηδες ποὺ εἶχε νουθελέψει στὴ ζωὴν του, τὸν Ἀντρέαν, τὸν πατέρα τοῦ Ἀντρέα, τὴν Ὀλίαν, τὰ παιδιά της, τὸ θεῖόν της τὸ ζουγράφον, τὴν Ἄννη καὶ τοὺς δικούς της. Καλὴ, πῶς περνᾷ ὁ καιρὸς! Μὰ καὶ ἀφῆτὸν δὲ τὴ γνώριζε. Κάτι ἔπαθε πρὸ δέκα χρόνια ἡ δούλα τοῦ σπιτιοῦ καὶ τὴν γιάτρεψεν. Δὲν τὴν ῥώτησε ὅμως νὰ τοῦ τὰ ξαναπῇ, γιατί ἀρχὴ καὶ ἀξίωμα τὸ εἶχε πὼς οἱ ἀγράμματοι, ἀκαλλιέργητοι, ἀπλοϊκοὶ ἄνθρωποι, δὲν ξέρουνε νὰ σοῦ ἀποκριθῶν, καὶ ἀντὶς νὰ σὲ βοηθήσουν, σοῦ μπερδέθουν τὴ διάγνωσιν. Τί νὰ ῥωτᾷ κιόλας; Ἄμα καὶ αἰματίνες σημαίνουνε φουσκαρρώστια. Κλασσικὰ πράγματα. Τὸ βλεπε καὶ ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν. Δὲν ταραχτήκε γιὰ τὸ ἔμπυον ἔμπυον βγάζει καὶ ἡ φούσκα. Ἐμπυον, λευκάδι, τὸ ἴδιον σὲ τέτοιες ἀρρώστιας. Δὲν τὴν

ἔξετασε, δὲν τὴν ἔκρουσε, δὲν τὴν στήθεσκόπησε, δὲν τὴν γαστροσκόπησε, τίποτα. Μήτε τὴν ἔγγιζε. Τῆς παρήγγειλε γιαντρικὰ καὶ τῆς εἶπε νὰ ξαναρχεταὶ κάθε δεκαπέντε μέρες. Γλήγορα θὰ γειάνη.

Καταχάρηκε ἡ Κατινούλα. Κατάχαροι ὅλοι σπῆτι, καὶ πρῶτος ὁ κ. Ἀντρέας. Ἀπὸ τότες πιά δὲ φρόντισε. Κανονικὸς, γεωμετρικὸς ἄνθρωπος. Ἄμα μίλησε ὁ γιαντρὸς, ἔγινε ἡ δουλειά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΣΤ'.

Βοῆ τηλωπὸν ἰωάν.

Ἡ Κατινούλα πήγαινε, ὅπως τῆς εἶπε, κάθε δεκαπέντε μέρες στοῦ γιαντροῦ. Μὰ τὰ βάσανά της δὲ λιγαστέθην μὲ τὰ γιαντρικὰ τοῦ κ. Ἀμάρου, παρὰ ξεναντίας πολύνανε κάπως μὲ τίς βίβλους ἱσίου ποῦ τοῦ ἔκανε. Ὁ κ. Ἀμάρος κατοικοῦσε ἀπὸ ἄλλο μέρος τοῦ ποταμοῦ, πενήντα λεφτά ὡς μιὰ ὥρα διάστημα μὲ τὸ λεωφορεῖον, σὰν ἐρχόσουν ἀπὸ τὸ σπῆτι. Στὴ μέση τοῦ δρόμου, ἀπάνω κάτω, βρισκότανε τὸ σκολεῖον τῆς Μοιρίτας, ὅπου ἡ Κατινούλα ὠδηγοῦσε τὸ παιδί δὺο φορές τὴ βδομάδα τὸ πρῶτ', καὶ δὺο φορές, τετάρτη καὶ σάββατον, ὕστερὰ ἀπὸ τὸ πρόγραμμα τὸ μεσημεριανικόν. Ἀρχίζε τὸ μάθημα

στὶς δὺο, τέλειονε στὶς τέσσαρες ἡμισυ. Ὁ κ. Ἀμάρος δεχότανε τοὺς ἀρρώστους τὴν τετάρτην τὰ πόγεμα. Λοιπὸν ἀποφασίστηκε πὼς ἡ Κατινούλα θὰ φένη τὴ μικρὴν στὸ μάθημα, χωρὶς νὰ τὴν προσμένῃ σκολεῖον. Θάναθαίνετο στοῦ γιαντροῦ καὶ θὰ γυρίζη νὰ παίρνῃ τὴ Μοιρίταν. Παρηκαλίσανε καὶ τὸν κ. Ἀμάρο, ἀφοῦ εἶτανε μάλιστα φίλος τους, ἀφοῦ τὰ ἔφερε κιόλας, νὰ μὴν τὴν ἀφῆναι νὰ προσμένῃ, ἀμέσως νὰ τὴν βλέπῃ, γιὰ περισσώτερην ἐφοκλίαν.

Ἡ Κατινούλα, ταχτικὴ πάντα στὴ δουλειά καὶ ἀπὸ φυσικὴν της, ἔμαθε ἀκόμη πιὸ πολὺ νάγαπᾷ τὴν τάξην ἀπὸ τὸν ἄφρονικόν της, τὸν κ. Ἀντρέαν. Ὅλα μετρημένα τὰ ἤθελε μὲ τὸ κομπάσσο καὶ φοβερὰ τὴν δυσχεροῦσε τὸ χαλαρόν. Ὅτι ποῦ ἀποχαιρετοῦσε τὴν μικρὴν μ' ἕνα φιλάκι, ἔτρεχε γλήγορα στοῦ γιαντροῦ, πεζή, γιὰ νὰ μὴν τὴν ῥωτήσουνε σπῆτι καὶ πλερώσουνε ἄδικα λεωφορεῖα. Τῆς τὸ παρὰγγέλανε φαίνεται καὶ γιὰ τὴν ὑγείαν της νὰ περπατῇ. Γιὰ εἴκοσι λεφτά, φερμένη στοῦ κ. Ἀμάρου. Νόμιζε πὼς μ' ἕναν κόπον θάμπαινε καὶ στὸ σπουδαστήριον. Μὰ ὁ κ. Ἀμάρος εἶτανε ἡσυχὸς ἄνθρωπος. Εἶχε καὶ κάμποσους πελάτες, κάμποσα γραψίματα, κάμποση ἐργασία. Νὰ βιάζεσαι, δὲν ἀξίζει σκοτώνεσαι καὶ τί κέρδιζες; Ἀλήθεια, στίς

σθημάτων, άτινα εγκολάπτουσι στίγμα άνεξίτηλον επί του μετώπου ήμων· ταύτα δέ είσι τέλεια πώ- ρωσις τής διανοίας, πλήρης έλλειψις πατριωτισμού, άπόλυτος στείρωσις αισθητικής καλαισθησίας, έπαί- σχυντος νόσος ξενολατρίας, ψευδοεπίδειξις νεωτερι- σμού· λέντε άκόμη ότι σας προξενούμεν βδελυγμίαν (δές παραπάνω, τέρατα κτλ.), αλλά προσοχή γιατί δαγκάνουμε· ότι αισθάνεσθε πρός ήμάς τήν έσχάτην καταφρόνησιν, ότι έσμεν χειρότεροι από τους είς θά- νκτον καταδικαζομένους δολοφόνους και κακούργους και άλλα πολλά. Άπορώ πώς έξεχάστε και τά ρού- βλια· τότε θά είχαμε πλήρη και τέλεια έκδοση ό- λων όσα «έξημέθησαν» ως τώρα έναντίον των έργα- των τής Άναμορφώσεως, με μερικούς υπαινιγμούς για τους «πληρωμένους», και τό «πρό ύμων παρουσιαζό- μενον θέαμα» (τό λέντε σάν να βλέπετε τους λουο- μένους κατά μήκος τής Φαληρικής άκτής), θά έ- φθανε είς τό *non plus ultra*.

Άλήθειαι, άξιότιμε κύριε, έπειτα από όλα αυ- τά,—και υποθέτω ότι τά λέντε σοβαρώς—δέν πρέ- πει νάπορήσετε άν *ma bile alors s'échauffe et je brûle d' écrire*. Έπειτα από ένα τέτοιο αύθεολόγιον, θά μου επιτρέψετε να σας πώ μερι- κά πράματα έξ ονόματος όλων εκείνων που τόσο ά- στόχαστα βρίζετε. Δέν ξέρω άν έχετε τήν ιδέα ότι είς τήν περιώπην, όπου άνεβάσαμε τό ζήτημα είναι δυνατόν να γίνει συζήτηση με τά γάντια. Θά με συγχωρήσετε άν κάπου κάπου μου ξεφύγη καμιά έκφραση λίγο τραχειά· αλλά, με τήν φόρα που επήρατε, με έκάνατε να ξεχάσω ότι άποτείνο- μαι σε κύριο άριστοκράτη και gentleman. Στην γλώσσα των «χυδαίων» αυτό που έκάνατε έκφρά- ζεται με έκφράσεις καθώς : μās είπατε όσα σέβνει ή σκουπα, μās επάλλατε τον αναβαλλόμενο, μās τραυ- ήξατε ένα καλό μερμηχί, μās αλλάξετε τον άδόξα- στο, μās κάνατε του άλαιοϋ, μās αλλάξετε τό μαντα- νό, μās εκάνατε σκουπίδι, μās πατήσατε ένα γερό βοϊοίδι. Δέν μπόρεσα να βρώ, άν και έσπασα τό κε- φάλι μου, πώς λέντε σεις στην γλώσσά σας όλα αυ- τά τά χυδαία πράματα. (Τό ό,τι κεν έλθοι επ' ά- καιρίαν γλώτταν, δέν είναι τό ίδιο, μολονότι ίσως ταιριάζει έδω). Ίσως και να μή επαρκή σ' αυτό μία εύγενής γλώσσα, ή γλώσσα του Περικλέους. Τό βέβαιον είναι ότι παρέχει όλα τά λουλούδια για να στολιστή όσο τό δυνατόν ωραιότερα ένα καλό «ύ- θεολόγιον».

Όπωςδήποτε, έπειτα και από όλα αυτά δέν θά

έκνα τήν άπόφασιν να σας άπαντήσω, άν δέν είχα άκόμη έναν άλλο άνώτερο και σπουδαιότερο λόγο.

Μέσα στην δριμεία επίθεσή σας έναντίον των ό- παδών τής Μεταρρυθμίσεως, μέσα στις άλύπτες κλοτσποατινάδες που σκορπίζετε δεξιά άριστερά σ' εκείνους οι όποιοι με ειλικρινή και άγνό πατριω- σμό προσδοκούν ένα καλύτερο μέλλον τής έλληνικής πατρίδας από τήν γλωσσική αναγέννηση, διαβλέπω με ειλικρινή συμπάθεια—πιστέψατέ με—όλο τον πόνο και όλη τήν ίερή άγανάκτηση ενός έντίμου πα- τριώτου, του όποιου ήλθαν οι άσυλλόγιστοι, οι ά- νίδεοι, οι εκχυδαίσται, μανιασμένοι στα καλά κα- θούμενα χωρίς λόγο, αλλά έτσι, για να περνά ή ώ- ρα, για να γίνεται λόγος, για να άκουστούν, από μονομανία καταστροφής, να ρίξουν κάτω κάθε όσιο και ίερό, από τιμαλφέστατον κειμήλιον μετά τήν πατρίδα, να σπάσουν ναούς και να συντρίψουν εί- δωλα, τά όποια έσυνθήσατε να θεωρήτε άληθινούς θεούς, τά όποια «περιβάλλατε διά τής μεγίστης λα- τρείας, δι' ής περιέβαλε ποτε άνθρωπος τέλειόν τι άνεφίκτου ύφους, αιώνιου δόξης, εκλάμπρου μεγαλο- πρεπείας», όλα δέ αυτά με τήν ευτελή και χαμερ- πή πρόθεση να ύψώσουν στους άδειους βωμούς ξόχνα βάρβαρα και χυδαία, τήν μιραριά και τό κονμέρσι, τήν γλώσσα δηλαδή των μπακάληδων και των ά- μαξαδων, άν μή χειρότερα. Όλα αυτά με κάνουν να υποθέσω ότι δέν θά είναι όλως διόλου περιττά ό- σα ήθελα να σας πώ, και μάλιστα αισθάνομαι μια μικρή υποχρέωση να σας δώσω μερικώς έξηγήσεις.

Μή άμφιβάλλετε, άγαπητέ κύριε, ότι κατα- λαβαίνω πολύ καλά τήν «ψυχικήν όδύν», ύφ' ής κατέχεσθε επί τη θέα τής βεβηλώσεως τής γλώσσας ήμων» καθώς και «τά πλημμυρούντα τήν ψυχήν σας αισθήματα». Άναπλάττοντας μέσα στην μνήμη μου τις ιδέες που είχα και έγώ μια φορά για τό ζή- τημα, μπορώ κάπως να παρακολουθήσω τις ψυχι- κές σας καταστάσεις και να συναισθανθώ μαζί με σας όλην τήν απέχθεια και όλην τήν άηδία, τήν ό- ποίαν «άποκομίζετε εκ τής άνχνύσεως» τέτοιων άποκρύφων κειμένων.

Άλλά τί τά θέλετε, φίλε κύριε· τά πράγματα δέν είναι δυστυχώς τόσο άπλά, όσο φαίνεται ότι φαντάζεστε, αλλά και ούτε και τόσο φοβερά, τρομα- κτικά και τραγικά όσο τά παριστάνετε. Δέν σκο- πεύω να σας μεταδώσω έδω τά ταπεινά μου φώτα, ούτε να σας ξαναμασήσω επιχειρήματα, από τά ό- ποία κοντεύουν να βοϊζουν οι τοίχοι των άθηναϊκών

καφενείων. Σχεδόν ντρέπομαι να ξαναειπώ πράματα χλισειπωμένα. Άν πραγματικώς ενδιαφέρεσθε για τό ζήτημα, άν θέλετε να καταλάβετε τί πραγματι- κώς ζητούμε, τί γυρεύουμε, τί όνειρεύμαστε, τί λα- χταρούμε, δέν θά σας λείψη ή σχετική φιλολογία, δική μας ή ξένη. Άρκεί να σας άφήση μερικώς ώρες ελεύθερο ο κερδώς Έρμής, του όποιου καθώς μαθαί- νω από τό γράμμα σας είστε άπλους εργάτης. Εί- πιτρέψατε όμως τώρα και σ' έμένα, είς έναν άπλούν εργάτην ή μύστην ή θεράποντα του Έρμού, αλλά του Λογίου, να σας άπαντήσω. Έλπίζω ότι δέν θά χάσετε με τό νακούσετε και ένα, ο όποιος είχε τήν εύκαιρία να γνωρίση κάπως βαθύτερα—αυτό δέν θά μου τό άρνηθήτε—τό ζήτημα, πού τόσο σας άπα- σχολεϊ, αφού μάλιστα, καθώς ο ίδιος λέγετε, δέν έ-χετε «ούτε μόρφωσιν, ούτε παιδείυσιν». (Άν και ύ- ποθέτω ότι έδω εκάνατε ένα ρητορικό σχήμα και τό είπατε από ύπερβολική μετριοφροσύνη· άλλίως δέν έξηγώ ούτε τό ύφος σας, ούτε τον τρόπο, με τον όποιον άποτεινεσθε σε όσους ξέρουν κάτι, πολύ ή λίγο).

★

Άλλά πολύ λυπούμαι, φίλε κύριε, με τήν ύπό- σχεσι που σας έδωσα. Λυπούμαι, επειδή βλέπω, ότι άν πρόκειται νάπαντήσω στα γράμματά σας εί- μαι άναγκασμένος να μή μιλήσω για τό γλωσσικό ζήτημα. Κοιτάξατε μόνος σας.

Έρχεστε με τον σκοπό, και έπειτα από τον τίτλο περιμένει ο καθένας, ότι θά μιλήσετε για τήν γλώσσα και τό πολυθρόνητο ζήτημα. Και όμως μέ- σα στην τόσο εύγλωττη και τόσο πειστική άπεραν- τολογία σας, μιλείτε για τον όμορφο ουρανό τής Άττικής, για τό έφθαστο κάλλος των άρχαίων μνημείων, για τό ύφος του έλληνικού μεγαλείου στην έποχή του Περικλέους, για τό Βυζάντιο και τις αύ- γούστες του, τους πολέμους του και τις νίκες του κατά τής Ρώμης, για τους Πατριάρχας και τον Φειδία, για τον Γρόττε και τον Μόρλεϋ, για πινα- κίδες καταστημάτων και για σελίδες τής μητρικής ιστορίας, για ψωμάδικα, μπουδρούμι, ξένους ρήτο- ρας και φιλοσόφους, για διωγμούς τέκνων εν Ρωμυ- λία, άγκάλας μητέρων εν Μακεδονία και βιοπαλαι- στας πλήρεις πατριωτικού μένους (sic), για μούσας έμπεπνευσμένας και τέρατα, τά όποια τρέφει ή είς θηριοτροφείον μεταμορφωθείσα πόλις του φωτός και του πνεύματος (πρέπει να είναι ενδιαφέρουσα μια

μεγάλες πολιτείες, αναγκάζεται κανείς, για να προ- φτάση, να τό κάμη σύστημα και να μή δέρνη τά μυαλά του, δηλαδή άγάλλια κι άδιάκοπα συνάμα να κοπιάζη, επειδή κόπος κι άφτό, είδεμ ή τίποτα δέν κατορθώνεις και σκοτώνεσαι, όπως έλεγε πολύ φρό- νιμα ο γιατρός, που κάτι θάννωθε από σκοτωμούς. Στο μεταξύ όμως, σκοτωνόταν ή Κατινούλα που συχνά έμνησκε ώρα, κάποτε και δυό, προτού έρθη κ' ή σειρά τής. Χολόσκανε ή καημένη, γιατί θάνυ- πομονούσε κάτω ή μικρή της άν άργούσε με τό πα- ραπάνω, και τό ήξερε πώς τό παιδί, με τό δικίο του, σε τέτοια περίσταση, πομονή δέν είχε. Στρι- φογυρίζανε στο κεφάλι της οι λογισμοί και τό αίμα της έβραζε. Τής φαινόταν πώς τής πονούσανε τά νέβρα. Τί να καθεταί και γιατί νάρχεται; Να που θά χρειαστή να φύγη, χωρίς καν να τή δη ή για- τρός. Άφτά δέν είναι ταχτικά πράματα. Κ' έτσι έ- τυχε τις περισσότερες φορές να ξεχάση ο καλός μας ο γιατρός τό δουλικό, να ξεχάση και όσα είχε συμφω- νημένα με τάφεντικά τής Κατινούλας. Στο τέλος τή φώναζε. Πετιότανε μέσα ή καημένη, ολοκόκκι- νη, τό πρόσωπό της άνω κάτω, τά μάτια της γουρ- λωμένα, κι άντίς να του μιλήση έφτύς για τήν ύ- γεία της, του έλεγε πώς πρέπει μάνι μάνι να πάη

να γυρέψη τή Μοιρίτα, σ' να φοβότανε μήπως άζα- φνα τή μαλλώση κι ο γιατρός που άμέλησε τή δου- λειά της, τόσο εΐτανε συνηθισμένη πρώτα πρώτα και πιο πολύ από κηθετις άλλο, πιο πολύ κι από τήν ύγεία της τήν ίδια, να συλλογιέται τή δουλειά της, τό μόνο της χρέος.

Τήν κοίταζε ο γιατρός με τάγαθό του τό χα- μόγελο, ένα χαμόγελο γλυκό και φίνο, χαμόγελο ά- θρώπου μακρόπειρου και γυμνασμένου, που τό κατέ- χει δά πώς οι άρρώστοι τά παρακάνουνε, πώς δέν πρέπει να δίνη σημασία ο γιατρός σε όσα λένε μήτε να τους πιστέβη πάντα, μάλιστα τους φουσκοάρ- ρώστους, που άψε σβήσε ή φαντασία τους παίρνει δρόμο. Γνωστό, κλασσικό πράμα στη γιατρική. Τί τήν έπιασε και χαλνέ τόν κόσμο για δεκαπέντε λε- φτά που θάργησε; Τά νέβρα. Γνωστό και τούτο. Άς κατέβαινε, τής είπε να τήν καταπαύνη λιγά- κι, κι άς έφερνε και τή Μοιρίτα μαζί της· έτσι θά μπορούσε να προσμένη, δίχως να σταναχωριέται. Η Κατινούλα, που σάστισε σάν άκουσε τέτοιο λόγο, να κουβαλή τώρα και τή μικρή στο γιατρό, βουβάθη- κε, δέν άπάντησε τίποτα. Και πάλε τήν κοίταζε ο καλός ο κ. Άμάρος με τό γλυκό του τό χαμό- γελο, που έμοιαζε κιόλας να τήν περγελά με χά-

ρη, για να τής δείξη τάχα πώς τής έλεγε κάτι πο- λύ άπλό κι άφτό δέν τό στοχάστηκε. Όστόσο με τις κουβέντες και τά χαμόγελα και με τή βίαση τή Κατινούλας, δέν πρόφτανε ο Άμάρος να τή ρωτήση για τό σημαντικότερο, τήν ύγεία. Με τά σωστά του τό νόμιζε ο άνθρωπος, τό παρατηρούσε και με κάποια λύπη, πώς ή Κατινούλα δέν του άφινε καιρό ούτε καν να τής συντάξη κανένα θεραπευτικό.

Οι βίζιτες άφτίς οίρναν άποτελέσματα περιέρ- γα και κάμποσο άχαμά για τήν Κατινούλα. Ρίζω- νε λίγο λίγο στο γιατρό μας τό μυαλό ή πεποί- θηση πώς από τή φούσκα τής έρχότανε άξάφνα και κάποια νεβραστίνα. Οι νεβραστίναεις είτανε τότες μόδα, που να πής· είχε ο καθένας, κ' οι γιατροί· πάλε, όσα δέν μπορούσαν να ξηγήσουνε άλλίως, τά ξηγούσαν με νεβραστίναεις. Κι άλλήθεια πολύ νεβρι- κή καταντούσε ή Κατινούλα. Πώς να μήν καταντή- ση; Δέν έπρεπε ναπορήση ο γιατρός. Σάπιζε ολοένα τό νεφρί της κι άμα σάπιζει, άμα πρίσκειται ή μα- ζώνει, άμα δηλαδή φαρμακώνεται άς είναι και τό πιο μικρό μέρος του κορμιού μας, άμέσως κάτι ψι- λοί φιλούτσικοι δηλητηριασμοί, σωρό σωρό τοξικά περεχύνονται σ' όλη μας τήν οικονομία. Έννοείται παθαίνουνε και τά νέβρα. Οι πονοκεφάλι μάλιστα

τέτοια πόλη· ἐγὼ οὔτε τὴν εἶδα ποτὶ μου, οὔτε νὰ τὴν ὀνειρευτῶ μπόρεσα).

Μιλᾶτε ἀκόμη γιὰ παρηγοριᾶς εἰς γλώσσαν μελῖρτον, ἡδύφθογγον, χαρίεσσαν, λούστρους, αἰσθησιν τοῦ καλοῦ ἢν ἔχουσιν καὶ νυκτερινὰ μαθήματα ἐν Παρηκαστῶ· γιὰ δηλητηριάσεις διανοιῶν καὶ διαρρήξεις ψευδομένων (ὅσοι δηλαδὴ λέν ψέματα, νὰ σκάσουν), γιὰ κινεῖς ἐγκληματίας, δολοφόνους τιμωρουμένους μὲ θάνατον καὶ γιὰ ἀσκήσιν Ἀρετῆς, Σωφροσύνης, Δικαιοσύνης, (νομίζω πῶς διαβάω Πρωταγόρα)· γιὰ ἐχθρικά στρατόπεδα, γιὰ τύφλωση καὶ μουσικῆς· γιὰ Ρουμούνους καὶ Κινέζους· γιὰ τὸν Ἑρμῆ (τοῦ Πραξιτέλους), γιὰ τίς Ταναγραίτες, γιὰ κυρίους μετὰ περιλαιμίου καὶ ὑψηλοῦ πύλου (γιατί ὅχι καὶ ἡμιπύλου;), γιὰ κυρίας μὲ ἐσθῆτας παρισινοῦ ρυθμοῦ.

Μιλᾶτε ἀκόμη γιὰ πελέκεις μάτην ἀναζητουμένους εἰς τὰς Ἀθήνας τοῦ Ἰσάρεως ποταμοῦ, μᾶς ἀνακοινώετε ὅτι εἰσθε ἀπαίδευτος, λυπεῖσθε ἐτι μᾶλλον γιὰ τὰ χρήματα ποῦ κατακεκοδύνουν οἱ οἰκεῖοι μου (εὐχαριστῶ ἐκ μέρους των γιὰ τὸ ἐνδιαφέρον, ἀλλὰ δὲν συνηθίζουμε νὰ δίνουμε λόγο γιὰ τὰ οἰκογενειακά μας)· ἀναφέρετε ἀκόμη καὶ τὸν Ἀριστείδη, τὸ πολιτικὸ καὶ φιλοσοφικὸ στάδιο, καὶ γιὰ νὰ τελειώνουμε, ἐπικαλεῖσθε τὴν πολιοῦχον Ἀθηνᾶν.

Στὸ γράμμα σας μὲ ἀποκαλεῖτε ἀνόητον, ἐπειδὴ, ἀπλούστατα, δὲν ἐνοήσατε τί λέγω. Λυποῦμαι γιὰ τὸ δεύτερο. Ὅσο γιὰ τὸ πρῶτο ἀρχίζω νὰ φανταζώμαι πῶς μπορεῖ νὰ ἔχετε δίκιο· γιατί δὲν καταλαβαίνω τί διαβάω. Ἡ μήπως δὲν φταίω ἐγὼ; ἢ μήπως τὸ λάθος εἶναι δικό σας; Ἀλλὰ νομίζετε λοιπὸν ὅτι ὅλα αὐτὰ—γιατί ὅλα εἶναι παρμένα ἀπ' τὰ γράμματα σας—λέγονται συζητήσεις περὶ γλωσσικοῦ ζητήματος; Ἀλλὰ, ἂν δὲν γελεῖμαι, il s'agit d'un chapon et non pas d'Aristote et de sa politique. Δὲν ξέρω γιατί μοῦ φέρατε στὸ νοῦ τίς Plaidours τοῦ Ρασίν καὶ τὴν δημηγορίαν τοῦ Petit Jean. Ἀλλὰ ἀκριβῶς τὰ ἴδια λέτε παραπάνω. Ὅχι ἔλεγε κανεὶς ὅτι τὸν ἀντιγράψατε. Καὶ ἐκεῖνος, ξεχνεῖται καὶ μιλεῖ γιὰ Ἀριστοτέλη καὶ πολιτικά, Μακεδόνες καὶ Πέρσες, γιὰ τὴν Ἰαπωνία, γιὰ τὴν ἀστάθεια τοῦ κόσμου καὶ τὴν ματαιότητα τῶν ἀνθρώπων, γιὰ τὸ φεγγάρι καὶ τὸν ἥλιο. Δὲν βλέπω γιατί δὲν ἐπροσθέσατε τίποτε περὶ καταργήσεως τῆς θανατικῆς ποινῆς, περὶ τῆς μεταφοράς τοῦ νεκροταφείου τῶν διάμαρτυρομένων, περὶ τῆς Ἀφροδίτης τῆς Μήλου, περὶ ἰαπωνικῶν σχο-

λείων ἐν Καλιφορνίᾳ, ἀπεργιών καὶ ἀντιτορπιλικῶν, πλημμυρῶν τοῦ Σελινούντος, δανείου 20 ἑκατομμυρίων καὶ χρηματοκιβωτίου τῆς Βουλῆς, γιὰ νὰ ἔχωμε τέλειον πανόραμα παντὸς τοῦ ἐπιστητοῦ καὶ κάθε φλέγοντος.

Δὲν εὐκαιρῶ δυστυχῶς τώρα νὰ σας ἐξηγήσω σὲ τί συνίσταται τὸ γλωσσικὸ ζήτημα, οὔτε ἂν σας τὸ πῶ, εἴστε, καθὼς βλέπω ἐτοιμασμένοι καὶ σὲ θεῖν νὰ τὸ καταλάβετε. Στους μακροὺς φιλιππικούς καὶ στὶς ἀτελείωτες ἱερεμιάδες ποῦ τονίζετε ἐναντίον τῶν χυδαίων, δὲν λένε οὔτε γὰρ γιὰ τὸ γλωσσικὸ ζήτημα. Μὲ συγχωρεῖτε, ἀλλὰ ἐστὶ εἶναι. Ἀλλως εἶναι καὶ περιττὸ νὰ τὰ ξαναλέμε, ἐπειδὴ ἡ σχετικὴ συζήτηση ἔχει πρὸ καιροῦ κηρυχθῆ ἀπεραιωθεῖσα καὶ λίγο ἀργὰ ἐσυλλογιστήκατε νὰ πάρετε τὸν λόγο· ὅλα τὰ ὑπὲρ καὶ τὰ κατὰ ἔχουν ἀκουστῇ καὶ ἔχουν γραφῇ· γιὰ ὅσους τὸ μελέτησαν, καὶ τὸ ἐπακολούθησαν, τὸ Νομοσχέδιο ἐψηφίστηκε καὶ μόνο στὴν κατ' ἄρθρον συζήτηση ἐπιτρέπεται ποῦ καὶ ποῦ ἀντιλογία. **Τί πρέπει νὰ γίνη,** εἶναι πιά γνωστό· **πῶς θὰ γίνη** τὸ καθεστὶ, ἐκεῖ δὲν εἶναι ὅλοι ἀκόμη σύμφωνοι καὶ αὐτὸ θὰ τὸ λύσῃ πρὸ πάντων ὁ χρόνος. Τὸ ζήτημα ἐκατάντησε πιά ἀπλῶς **ζήτημα χρόνου καὶ ζήτημα διαφωτίσεως τῆς κοινῆς γνώμης.**

Ζῆτε στὰς κλεινὰς Ἀθήνας, στὴν πόλιν τῆς Παλάδος; ἀπὸ ὅλα αὐτὰ δὲν ἐπύρατε λοιπὸν χαμπάρι; καὶ ὅμως φαίνεται πῶς ἐνδιαφέρεστε· μόνο ἓνας μακρὸς λήθαργος δικαιολογεῖ, ἢ καλύτερα ἐξηγεῖ τὸ ἀργὸ σας ἐξυπνισμῶ. Καὶ οὔτε κ' ἂν φαίνεστε νὰ καλοξυπνήσατε. Μιμούμενος λοιπὸν τὸ παράδειγμα σας δὲν θὰ μῶ καθόλου στὴν οὐσία τοῦ ζητήματος, ἀλλὰ θὰ περιοριστῶ νὰ θίξω ἐστὶ, ὅπως διόλου ἀκροθιγῶς, καθὼς θὰ λέγατε, μερικὰ ἀπὸ τὰ μυστήρια ποῦ παρενείρετε, καὶ εἰς τὰ ὅποια διαποικίλλετε εἰς ὅλους τοὺς τόνους ἀφρονες βαριαταινίες.

*

«Δηλοῦτε» ἐν τῇ διατριβῇ σας ὅτι τὴν νέα ἑλληνικὴ γλῶσσα (αὐτὸς εἶναι ὁ ἐπιστημονικὸς ὅρος γιὰ ἐκεῖνο τὸ ἀπροσδιόριστο ποῦ τιτλοφορεῖτε γλῶσσα τοῦ μανᾶθ—ἢ οἱ καθημένοι καὶ αὐτοὶ) δὲν τὴν καταλαβαίνετε, ἐπειδὴ οὐδέποτε τὴν ἐσπουδάσατε, οὐδέποτε τὴν ἐγράψατε, οὐδέποτε τὴν ὠμιλήσατε (ὅσο γιὰ τὸ τελευταῖο θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ ἀμφιβάλλω· ἴσως νὰ μιλήτε σπῆτι σας ἐγγλέζικα, ἀλλὰ μὲ τὸν παπποῦ σας βάζω τὸ κεφάλι μου ὅτι μιλοῦ-

σατε ρωμαϊκά)· τοῦτου ἐνεκεν θέλω ἀποπειραθῆ νὰ ἀναρριχηθῶ ἐπὶ τινὰς στιγμὰς ὅσο μπορῶ, ὅσον ἤμπορῶ, ὅσον τὸ ἐπ' ἐμοί, ὅσον ἐνεστι, ἐπάνω εἰς τὰ ἀκλόνητα θεμέλια ἐπὶ τῶν ὁποίων εἶναι ἐδραιωμένη (ἡδραιωμένη, θὰ ἔλεγα ἐγὼ) ἡ ἀθάνατος ἑλληνικὴ γλῶσσα (ἀκλόνητα εἶναι· γιὰ βέβαιο ὅμως εἰσι λίαν ὀλισθηρά, γιατί πολὺ εὐκόλως γλυστρᾷ κανεὶς).

Μὴ «φοβήθητε». Δὲν θέλω μεταχειρισθῆ τὴν γλῶσσαν ἐκείνην ἥπερ ὑπῆρξε πρὸ «τεσσαράκοντα αἰώνων δόξης». Τὸ κηρύσσετε, εἶναι ἀληθές, ἐν πάσῃ σοβαρότητι, καὶ κατὰ θὰ ξέρετε γιὰ νὰ τὸ λέτε· καὶ ὅμως, μολονότι ἡ γλῶσσα αὕτη, ἡ πρὸ 40 αἰώνων, ἔθηκε, πάντοτε καθ' ὑμᾶς ἐπὶ θεμέλια τοῦ μεγαλείου τῆς Ἀγγλίας, μολονότι «τρανὴ ἀπόδειξις πρόκειται αἱ ἡμολογίαι τῶν μεγάλων ἀνδρῶν, Γλάδστωνος, Πίττ, Γρόττε, Μόρλεϋ, Johnson (γι' αὐτὸ χωρὶς ἄλλο θὰ ἐστῆθη καὶ τὸ ἄγαλμα τοῦ πρώτου μπροστὰ στὸ Πανεπιστήμιον καὶ τὸ πρὸ αἰῶνων σταματημένον τοῦ ρωλοῦ), μῶλον τοῦτο θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ παρατηρήσω προσεκτικῶς ὅτι ἡ γλῶσσα αὕτη ἡ πρὸ τετρακισχιλίων ἐτῶν (40 × 100 = 4000), δὲν εἶναι γνωστὴ εἰς ἐμὲ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς γνωστοὺς μοι φιλολογικοὺς κύκλους. Τὸ σωτήριον ἐτος 2094 π. Χ. ἀπὸ τὸ ὅποιο μᾶς βεβαιώνετε ὅτι ἀρχίζει ἡ δόξα τῆς γλώσσας ποῦ γράφετε, δὲν μᾶς ἀφῆσε μνημεῖα γραπτὰ, καὶ αἱ ἱστορικαὶ μου γνώσεις αὐταί, ἃς εἶδον ὑμᾶς τιθέντας ἐν ἀμφιβόλῳ, οὐδεπώποτε μοι ἐπέτρεψαν νὰ σκεφθῶ περὶ ἐθνότητος ἑλληνικῆς ἐν τῇ λίαν μακρυσμένη ἐκείνῃ ἐποχῇ. Ὁμολογῶ ὅτι πρὸ τῆς ὑμετέρας ἐπιστολῆς ἠγνόουν τί ἐστὶ Μόρλεϋ καὶ τί Johnson. Ὦν τώρα γινώσκω καὶ τὰς «ἡμολογίας», ἀλλὰ τοσοῦτον γινώσκω ἢ ἀρχαιοτάτη γνωστὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα ἐστὶν ἡ ἐν τοῖς ὁμηρικοῖς ἐξαμέτροις.

Ἀλλ' οὔτε καὶ καθ' Ὁμηρον θὰ εἶπω τι, οὔτε καὶ κατὰ Θουκυδίδην.

Ἐδῶ τώρα πρέπει νὰ εἶπω τι, δι' ἐν μικρὸν λάθος ὅπου κάμνετε. Ὁμιλεῖτε ἀληθῶς περὶ τῆς ἀθανάτου ἑλληνικῆς γλώσσας, ὥστε νὰ ἦτο τεταρτρυμένη ἐν φερέτρῳ ἢ κλωβῷ ἢ ὥσπερ ἐνὰ περιφέρειαι ἀνὰ μέσῳ τῶν αἰώνων· μέσα σὲ κανέναν κάρρο. Ἀλλως γὰρ δὲν δύναμαι νὰ νοήσω τί ποτε σημαίνουν οἱ ὑμέτεροι λόγοι «ὑπῆρξε, ὑπάρχει καὶ θὰ ὑπάρξῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἀπαντα ἀμετάβλητος, ἀθάνατος, ἀκολουθοῦσα τὴν θριαμβευτικὴν αὐτῆς πορείαν ἀνὰ μέσῳ τῶν αἰώνων». Ἀληθῶς, ἀδυνατῶ νὰ πα-

οὶ ἀκατάπατοι δαιμονίζανε τὸ κορίτσι. Ἀνυπομονοῦσε ὥς καὶ γιὰ τὰ πῶς τιποτένια, δὲν τὸ κατάρθωνε νὰ βασταχθῇ, ἂν καὶ πάντοτε πολεμοῦσε νὰ τὸ κρύψῃ. Ἀπὸ φάνηκε μιά μέρα καὶ σ' ἐνα περιστατικὸ ἀσήμαντο ποῦ ἀκολούθησε κείνο τὸ χειμῶνα, τέλια τοῦ Μαρτίου.

Ἡ Ἄννα τὴν εἶχε στείλει στὰ Μεγάλα Μαγαζιά τοῦ Λούβρου νὰλλάξῃ μιά σκούπα ποῦ δὲν ἔκανε. Στὸ Λούβρο οὐ τὰλλάξουν ἔφοκα, μὰ ἡ Ἄννα ἢ καμμένη μὲ τὴ συνηθισμένη τῆς ἀφερμαῖδα δὲν τὸ στοχαστῆκε καὶ ἀφῆσε νὰ περάσουν τέσσερις μῆνες προτοῦ πιστρέψῃ τὴν πραγματείαν. Δυσκολούταται λοιπὸν ἡ δουλεία. Ἡ Κατινούλα σηκώθηκε, πῆγε πεζή. Ἐβρεχε. Βαστοῦσε τὴν ὀμπρέλλα τῆς μὲ τὸ ἓνα χέρι, μὲ τὸ ἄλλο τὴ σκούπα ποῦ ἐξῆλθε κάμπσο. Παρουσιάστηκε στὸ Μαγαζί. Τῆς εἶπανε νάνεβῃ ἀπάνω. Πέντε πατώματα. Μὲ τὸν πονοκέφαλο, μὲ τὴν κούραση, κόλαση. Βρεμένῃ κιάλας τὰ παπούτσιά της, τὰ πόδια τῆς ὑγρά, ποῦ γὰρ νεφροκρῶστους εἶναι θάνατος. Ἐκεῖ ἀπάνω, στὸ πέμτο πάτωμα, ἐπίασε τίς ὁμιλίες μ' ἐναν ὑπάλληλο, τοῦ ἐξήγησε τί τρέχει. Ὁ ὑπάλληλος θὰ τῆς ἀποκρίθηκε κάτι ποῦ τῆς χτύπησε ἀσκήμα στὰφτί, ἐπειδὴ νόμισε πῶς κατηγοροῦσε τάφεντικά της, καὶ ἀπὸ τῆ

Κατινούλα δὲν τὸ σήκωνε. Τὸ πῆρε στραβά. Θύμωσε. Ὁ ὑπάλληλος, γιὰ νὰποφύγῃ τοὺς μπελάδες, τῆς εἶπε νὰ κατεβῇ κάτω στὸ Κεντρικὸ Ταμεῖο, νὰ τοὺς μιλήσῃ. Κατέβηκε. Γύρο γύρο στεκότανε ἀπείρος κόσμος. Δὲν μποροῦσε νὰ ζυγώσῃ. Ἐστάσε στὰ κλάματα, δυνατὰ. Τραβήχτηκε τὸ πλῆθος. Σίμωσε τότες στὸ Ταμεῖο καὶ ἄρχισε νὰ τοὺς λὲρ καὶ νὰ τοὺς λὲρ, νὰ φωνάζῃ, νὰ λογαριάζῃ καὶ νὰ παραπονιέται πῶς τί καμώματα εἶναι τοῦτα, νὰ βρίζουν ἓνα φτωχὸ κορίτσι, νὰ βρίζουν καὶ τάφεντικά του; Ταραχτήκανε τόσο πολὺ ποῦ ἤρθε πύττης ὑπάλληλος τὴν ἀβριανὴ ἀπὸ τὸ Λούβρο, νὰ τὰ σιᾷ, νὰ ζητήσῃ καὶ συμπάθειο ἀπὸ τὴν Ἄννα γιὰ ὅτι ἐγίνε.

Ὅταν τῆραθε ὁ κ. Ἀμάρος, τὸ γλυκὸ του, τὸ μακρόπειρο ἐκεῖνο καὶ φῖνο χαμόγελό του πῆρε πιά κ' ἔδωσε. Ἀμέ, μήπως δὲν τὸ καταλάβε, μήπως δὲν τὸ διαγνώστικεψε ἀπατός του, προτοῦ ἀκόμη ἀκολούθησους ἀφτά; Ἡσυχία καὶ μὲ καλοσύνη συμβόλεψε τῆς Ἄννας νὰ κατηχήσῃ κομμάτι τοῦ δολοῦ, ἐπειδὴ μὲ τὴν προσοχὴ γατρεβούνται συχνὰ οἱ νεβραστένεις, κ' οἱ νεβραστένοι, μάλιστα σὺν εἶναι γυναῖκες, ἀφανίζονται μοναχοὶ τοὺς μὲ τὸ νὰ ἐρεθίζονται κάθε τόσο καὶ νὰ μὴ κυβερνοῦνε ἀρκετὰ τὸ θυμὸ τους. Ἀγάλια ἀγάλια συνηθίζει κανεὶς καὶ

πάθουνε οἱ ἄρχητες, μὰζὶ τοὺς πῆφει κ' ἡ θέμνη, γιατί, ἐστὶ πρόσθεσε μὲ τὸ γαλήνιο του κ' ἐξυπνο χαμόγελο, ἔχουμε καὶ πυρετοὺς τῆς ψυχῆς. Λίγη θέληση, λίγη ἀσκήση, καὶ στεγνώνουνε ὅλα. Γιατρικὰ τῆς διώριζε καμποσοῦτσικ' ἴδια τῆς ἔς προσπαθῆσῃ πιά νὰ θεράπευῃ τὴν ἀνυπομονησίαν, τὴν ἡθικὴ ταραχὴ τῆς.

Ἡ Ἄννα, ποῦ καπῶς ἐφαριστήθηκε ἀπὸ τὰ λόγια τοῦ γιατροῦ, ἀφοῦ ἔβλεπε τὸ κάτω κάτω πῶς δὲν πῆγαινε ἡ Κατινούλα τόσο ἀχαμνά, τῆς τὰ ξεδιάλιζε λέξη γιὰ λέξη ὅσα τῆς εἶχε παραγγελέμει ὁ κ. Ἀμάρος, τῆς εἶπε πῶς ἔπασκε ἀπὸ νεβραστένεια καὶ νὰ μὴ ἀφίνεται, νὰ κρατιέται, ποῦ θὰ τῆς φελέσῃ πολὺ. Ἀπὸ ἴσως κιάλας νὰ τῆς τὸ εἶπε μὲ σοβαρώτερο ὕφος, σὰ μαθημένη ποῦ τὴν εἶδαμε νὰποξεχνᾷ πάντα τὸ ἐγὼ τῆς, γιὰ νὰ μὴ γίνεταὶ στοὺς ἄλλους ἐνόχληση ἀπὸ μέρος τῆς καμίας. Ἐσκυψε τὸ κεφάλι τῆς ἡ Κατινούλα καὶ ἀγανάχτησε φοδερὰ μὲ τὸν ἑαυτὸ τῆς, ποῦ ἀπὸ τὴν ἀνότητη ἀβῶστια χαλνοῦσε τώρα φαίνεται καὶ ὁ χαραχτήρας τῆς. Ἀπὸ πιά μποροῦσε καὶ χρωστοῦσε νὰ τὸ διορθώσῃ. Βάλλθηκε νὰ προσέχῃ περισσότερο στὰ κινήματα τῆς ὥς καὶ στὸ μαγερεῖο πᾶσχιζε νὰ δείχνῃ πρόσωπο γελαστό. Δὲν τὴ βοηθοῦσε ὅμως ἡ Λουίζα

ρακολουθήσω τὸ νῆμα τῶν ἰδεῶν σας. Ἐνδύζον ἄχρι τοῦ νῦν ἐστὶ ὁ Ἑρμῆς, εἴτε Κερδῶς εἴτε Λόγιος εἴτε ὁπωσδήποτε ἄλλως ὀνομαζόμενος ἦτο τὸ αὐτὸ πρόσωπον· νῦν ὅμως βλέπω ὅτι ὄχι μόνον δὲν εἶναι ἀλλ' οὐδὲ γινώσκουσιν ὁ εἷς τὸν ἕτερον. Κρίμα! Ἄν ὁ Κερδῶς εἶχε καμιά δόσοληψία μὲ κανένα Λόγιον, ἢ ἂν σὰς ἐτύχαινε ποτὲ νὰ ἀκούσετε κανέναν μᾶθημα γλωσσολογίας, τότε θὰ ἐγινώσκατε ὅτι μόνον τῶν ζώων αἱ γλῶσσαι δὲν ἀλλάζουν, καὶ ὅτι ὁ Ὅμηρος καὶ ὁ Πλάτων, οἱ Πατριάρχαι καὶ αἱ ἐν μέσῳ ἀτελευτήτων βασιάνων ἐκπνέουσιν Ἑλληνίδες παρθένοι, ἂν δὲν εἶναι σύγχρονοι, δὲν γίνεται νὰ μιλοῦν τὴν ἴδια γλῶσσαν, τουλάχιστον ὅπως τὸ φαντάζεσθε. Ὡστε μὲ ἐκεῖνο πού λέγετε, ὄχι μόνον ὁ Λόγιος Ἑρμῆς δὲν εἶναι σύμφωνος ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀστρονόμος θὰ ἔχῃ ἀντιφράσεις μὲ τὸ «εἰς αἰῶνα τὸν ἄπαντα».

(ἀκολουθεῖ)

M. ΤΡΙΑΝΤΑΦΥΛΛΙΔΗΣ

ΣΤΟΥ «ΝΟΥΜΑ»

τὸ γράφει καὶ στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ Σακέτου (ὁδὸς Σταδίου, ἀντίκρυ στὴ Βουλῇ), πωλοῦνται ΜΙΑ ΔΡΑΧΜΗ τὸ ἓνα καὶ 1,25 φρ. γρ. γιὰ τὸ ἐξωτερικὸ, τὰκόλουθα βιβλία: Τοῦ ΨΥΧΑΡΗ «Τὸν νεοτὸν τοῦ Γιαννίρη» — τοῦ ΠΑΛΛΗ «Ἡλῖος καὶ Φεγγάρι» — τοῦ ΦΩΤΙΑΔΗ «Τὸ γλωσσικὸ ζήτημα καὶ ἡ Ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις» — τοῦ ΒΕΤΑ-ΛΙΩΤΗ «Ἱστορία τῆς Ρωμιοσύνης», «Μαζώχτρα καὶ Βρουκόλακας» καὶ «Νησιώτικες Ἱστορίες» — τοῦ Δ. ΤΑΝΤΑΛΙΔΗ «Οἱ σκιὲς μου» — τοῦ Χ. ΑΝΤΡΕΑΔΗ «Ὁ Μὲγ' Ἀλέξανδρος» — τοῦ ΠΑΝΤΕΛΗ ΧΟΡΝ «τὸ Ἀνεχτίμητο» (δρᾶμα) — τοῦ ΗΛΙΑ ΣΤΑΥΡΟΥ «Ὁρκαεῖς καὶ Πατρίδα» — τοῦ ΣΤΕΦ. ΡΑΜΑ «Τὰ παλιὰ καὶ τὰ Καινούρια» — τοῦ Γ. ΑΒΑΖΟΥ «Ἡ ματιὰ» — τοῦ Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ «Ζωντανὸι καὶ πεθαμένοι» καὶ «Ὁ Ἄσματος» (δρᾶματα) — τοῦ ΔΟ. ΓΟΥ «Ἀδελφὴ καὶ Χλόη» (μεταφρ. Βουτιερῆς) — τοῦ ΕΥΡΥΠΛΗ «Ἡ Μήδεια» (μεταφρ. Περικαλίτης) — τοῦ ΣΟΦΟΚΛΗ «Ὁ Αἴας» (μεταφρ. Ζήσιμου Σιδερῆ).

Ἡ ΓΑΙΑΔΑ μεταφρασμένη ἀπὸ τὸν Ἀλεξ. Πάλλη δρ. 2 καὶ φρ. γρ. 2 1/2 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Ὁ ΑΘΡΩΠΙΝΟΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΣ τῆς κ. Ἀλεξάντρας Παπαμάσκου, χρυσοδεμένος, δρ. 1 1/2 καὶ φρ. γρ. 2 γιὰ τὸ ἐξωτερικόν.

Τοῦ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ «Ἰαμβοὶ καὶ Ἀνάπαιστοι» — «Τρισεύγενη» — «Γράμματα» — «Ἀσάλευτη Ζωή», 6 δρ. ἀντὶς 12 πού πωλοῦνται στὰ βιβλιοπωλεῖα. Ἰὰ τις Ἑπαρχίες 6,50 καὶ γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ 7 φρ. γρ. δίχως ἄλλο ἐξόδο γιὰ τὰ ταχυδρομικά.

Τὸ γραφεῖο τοῦ «Νουμά» προμηθεύει στοὺς συνδρομητὰς τοῦ Ἐξωτερικοῦ ὅπια βιβλία τοῦ ζητήσουνε, χωρὶς καμιά ξεχωριστὴ προμήθεια, ἐξὸν τὰ ταχυδρομικά.

Τόμοι περασμένοι τοῦ «Νουμά» πωλοῦνται μοναχὰ τοῦ Β', Γ' καὶ Δ' χρόνου 15 φρ. ὁ ἓνας. Τοῦ πρώτου χρόνου δὲν ὑπάρχουν.

καὶ τῆς φερνόντανε ἀκόμη πιὸ ψυχρά. Ζηματίστηκε φαίνεται ἡ νύφη μὲ τὴ νεβραστένεια. Λοιπὸν ἔτσι; Καλὲ ἀρρώστια εἶναι ἀφθὴ; Καπρίτσια καὶ παρκαξενίς. Πάνε οἱ ἐλπίδες. Πάνε πού πάνε. Δὲ γελιέται γιὰ τὸν σὸν τὸν κ. Ἀμάρο.

Πίστη στὸν κ. Ἀμάρο εἶχανε ὅλοι τοὺς καὶ δὲν πρέπει νὰ θαρροῦμε ἀπ' ὅσα ξειστορήσαμε πὺς πίστη δὲν ἔβριζε ὁ κ. Ἀμάρος. Μπορεῖ νὰ μὴ σκότωνε τὰ μυκλά του μὲ τὴν Κατινούλα. Μὰ τὸ λεγόμενον ἐπαγγελματικὸ χρέος ἔχει μεγάλη δύναμη στὴ Γαλλία, δηλαδὴ τὸ χρέος σου ἐκεῖνο πού πρέπει πάντα νὰ τὸ κάμης, γιὰτὶ τὸ ἀπάγγελμά σου τὸ γράφει. Ὁ κ. Ἀμάρος μάλιστα θάπορευε ἂν ἔξαφνα πῆγαινες νὰ τοῦ πῆς πὺς ἀμελοῦσε τὴν Κατινούλα, ἐπειδὴ κ' εἶτανε δουλικό, καθὼς τὴν ὠνόμαζε καὶ ὁ ἴδιος, σὰ νὰ μὴ γινώριζε ἀπὸ χρόνια τὸ νόμμά της. Καὶ τόντις ὁ ἀγάθος μας ὁ γιατρός πάθαινε κάτι πού θὰ τάποκαλοῦσαμε παραξένο, ἃ δὲν τὸ πάθαινε ὁ καθένας ἀπὸ μᾶς. Τόσο φυσικὸ μᾶς εἶναι κάποιο ἀσύνειδό μας καταφρόνιο ἢ σὺν προτιμᾶτε κάποια ἰδιαίτερη ἀκαταδεξιά πρὸς ἄτομο παρκακατινῆς σειρᾶς, εἶναι μέσα μας ἡ περηφάνεια τόσο βαθεῖα βιζωμένη πού τὸ καταφρονούμε καὶ δὲν τὸ ξέρουμε. Διγώτερο θὰ φροντίσουμε γι' ἀφτὰ παρὰ γι' ἄ-

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΥΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ

Γιὰ τὴν Ἑλλάδα Δρ. 10. — Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ φρ. γρ. 10.

20 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 20

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ: Στὰ κίσκια τῆς Πλατείας Συντάγματος, Ὁμόνοιας, Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν, Σταθμοῦ Τροχιόδρομου, (Ὁφθαλματρεῖο), Βουλῆς, Σταθμοῦ ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ καπνοπωλεῖο Μανωλακάκη (Πλατεία Στουρνάρα), Ἐξόρχεια, στὰ βιβλιοπωλεῖα «Ἐστίας» Γ. Κολάρου καὶ Σακέτου [ὁδὸς Σταδίου, ἀντίκρυ στὴ Βουλῇ]. Στὸ Βό' ο βιβλιοπωλεῖο Χριστόπουλου.

Ἡ συνδρομὴ πλερώνεται μπρὸς τὰ κ' εἶναι ἐνὸς χρόνου πάντα

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Ἡ ἐκπαιδευτικὴ μας ἀναγέννησις — Ἐκλογικὴ ἀποτυχία τοῦ Τύπου — «Ἀκρόπολη» καὶ «Νουμάς» — Ἐπίσημα ἀποτελέσματα τῆς ἐκλογῆς.

ΟΧΙ προκήρυξη τυπικῆ καὶ συνηθισμένη, ἀλλὰ κήρυγμα ἐθνικὸ εἶναι τὸ ἄρθρον τοῦ Φωτιάδη ποὺ δημοσιεύουμε στὴν πρώτη σελίδα. Ὁ σοφὸς γιατρός τῆς Πόλης καὶ διπλὸς πολεμάρχης τῆς Ἰδέας, ἐκεῖνος ποὺ τόσο ἀλύπητα κουρέλιασε τὸ ἀντικειμενικὸ μας σύστημα καὶ τόσο φριχτὰ μᾶς ἔδειξε τὸ δρόμο τῆς ἐκπαιδευτικῆς μας ἀναγέννησης στὸ σοφὸ βιβλίον του, ἔρχεται σήμερον, μὲ τὸ διαγωνισμὸν ποὺ προκηρύχτει, νὰ συνεχίσῃ τὸ ἔργον ποὺ ἀρχίνησε ὡς καὶ δύο χρόνια ὁ «Νουμάς» μὲ τὸ διαγωνισμὸν τοῦ γιὰ Ρωμαϊκὸν ἀρραβητάρι.

Ὁ διαγωνισμὸς κείνος πέτυχε, ὄχι μόνον γιὰτὶ γράφτηκε ἀρραβητάρι τῆς προκοπῆς, ἀλλὰ καὶ γιὰτὶ τὸ βραβεμένον ἀρραβητάρι, ὅσα δημοσιεύτηκε στὸ «Νουμά» τὸ χειροκρότησαν καὶ ἀθρόοι ξένοι στὴν ἀγῶνα μας, καὶ δασκάλιοι καθαρευουσιάνοι ἄδρια.

— Νᾶ, μὲ τέτοιο βιβλίον ἔπρεπε νὰ μαθαίνει τὰ πρῶτα γράμματα τὸ Ρωμαῖον! εἴ ανε. Μὰ τοῖς κοτάει νᾶν τὸ μπάσει καὶ στὸ σκολιό;

Στὸ σκολιὸ δὲ θᾶν τὸ μπάσει κανένας· στὸ σκολιὸ θὰ μπεῖ μοναχὸν τοῦ μᾶς μέρα, ὅταν τὸ ἔθνος ἀνοίξῃ τὰ μάτια του καὶ σπᾶσιν τὶς ἀλυσίδες τοῦ σκολαστικισμοῦ καὶ τῆς στενοκεφαλίας ποὺ τὸ δένονε χειροπόδαρον σήμερον. Καὶ ἡ

μέρα αὐτὴ δὲ θάρρησι, καὶ δὲν πρέπει νὰ γρήσῃ, νὰ γρήσῃ— γιὰτὶ δὲ θάρρησιν νὰ γενοῦμε ὅλα μονομιάς τὰγαθὰ πού μᾶς φιλοδώρησε ὁ σκολαστικισμός.

«Ὅσοι νιώσουνε τί πόθους κρύβει ἡ προκήρυξις αὐτὴ», λέει ὁ Φωτιάδης, πρέπει νὰ μᾶς ποῖνε καθαρὰ καὶ ἑστέρα τὴ γνώμη τοὺς πάντοι σπουδαῖο αὐτὸ ζήτημα. Καὶ τοὺς πόθους αὐτοὺς, περισσύτερον ἀπὸ τοὺς δασκάλους πρέπει νὰν τοὺς νιώσουν οἱ γονεῖς· γιὰτὶ αὐτοὶ βλέπουνε ἀπὸ σιμώτερα τὸ σκράβωμα καὶ τὴν στέρωξη τοῦ νοῦ καὶ τὸ παραμόρφωμα τῆς ψυχῆς πού παθαίνουν τὰ παιδιὰ τους στὰ Ρωμαϊκά σκολιά. Ἰδοὺ τί μᾶς ἔγραφε ἓνας γονεὺς τίς προάλλες: «Ὁ μικρὸς μου ὁ γιὸς ἀρχίνησε μὰτ' Ἀγγλικά σπῖτι κ' Ἑλληνικά στὸ σκολιὸ καὶ στὸ σπῖτι. Δὲν περάσανε δύο χρόνια καὶ μὴ μέρα νὰ τὸς καὶ μπαίνει καταναχτισμένος στὸ γραφεῖο μου καὶ μοῦ λέει: «— Ἐγὼ, πατέρα, δὲν κάνω πιά Ἑλληνικά, δὲν καταλαβαίνω τίποτε! Ὁ Ἀξέχαστος θὰ μοῦ μείνῃ ἡ μέρα κείνη. Καὶ τὸ βγαλὸ ἀπὸ τὸ σκολιὸ τὸ παιδί, γιὰτὶ τὸ παιδί εἶχε δικίον καὶ τὸ σκολιὸ ἀδικίον».

Πόσοι γονεῖς, καὶ ἂν δὲν ἀκοῦσαν ἀπὸ τὸ παιδί τοὺς δασκάλους ὁ σεβαστὸς φίλος ποὺ μᾶς γράφει, δὲ θᾶν τὸ συλλογιστήκανε μοναχοὶ τοὺς καὶ δὲ θὰ λυπηθῆκανε τὰ κακομοιρασμένα τὰ παιδιὰ τους; ποὺ σκαραβώνονται ἀδικὰ τῶν ἀδικῶν, πού ἀποκοιτιάζονται, πού μαθαίνουν πράματα περιττά, ὄχι γιὰ νὰ ζήσουνε μ' αὐτὰ, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ ξεχάσουν ἢ θέλουνε νὰ ζήσουνε;

Ἡ προκήρυξις τοῦ Φωτιάδη ἀγγίζει ἓνα θέμα σπουδαῖον πού ἀξίζει νὰ συζητηθῇ πλατιά. Καὶ σὴν συζήτησιν αὐτὴν κατεροῦμε νὰ κατεβῶν ὅλ' οἱ ἀληθινοὶ πατριῶτες, ὅλ' οἱ γνωστικοὶ ἀθρόοι, ὅλ' οἱ δασκαλοσφαμακωμένοι Ρωμιοί. Μεγάλη εἶναι ἡ ἀνάγκη, μεγάλη καὶ βιαστική. Καιρὸς νᾶν τὸ νιώσουμε

ΔΕ χαίρομαστε πού δὲν πέτυχε ὁ Γεννάδιος, γιὰτὶ καὶ ὁ Καλλιφρονᾶς πού πέτυχε δὲ μᾶς συγκινεῖ καὶ ὁ Ζυγομύλης νὰ πετύχαινε δὲ θὰ μᾶς ἐνδοσυχάζει. Χιρήκαμε μοναχὰ πού μὲ τὴν ἀποτυχίαν τοῦ Γενναίου τὴν ἔπαθε καὶ ὁ Ἀθηναῖκος τύπος, ἀπὸ ἀποδείχτηκε θεωρήματα πᾶς πὺς οἱ φωνεῖς τοῦ δὲν πλάνουνε κ' οἱ μελοδραματικές του κορώνες δὲ συγκινούνε κανένα. Τίς ἐκίωσε πᾶς ὁ κόσμος καὶ δὲ τίς πολυπιστεύει.

Ὅσοι ξέρουμε πὺς γράφονται οἱ σημερινὲς καὶ ποιᾶ ἐλκτῆρια ταπεινὰ κουρνιέζον τίς περισσότερες ἀπ' αὐτῆς (ἐξαιρέσεις βέβαια ὑπάρχουν παντοῦ καὶ πάντοτε), οὔτε τὰ παινίματά τους οὔτε τίς κατηγόριες τους πιστεύουμε, μὰ τὰ φιλοσκοκινίζουμε ὅλα νὰ δοῦμε ἂν ὑπάρχει καὶ στυρὶ σιμιγδάλι μέσα στὸ τίς πιστούμε. Τὸ ἴδιο φέινεται ἀρχίνησε νὰ κάνει καὶ ὁ λαὸς κ' ἔτσι ἡ ἀποτυχία τοῦ Γενναίου μπορεῖ νὰ θεωρηθῇ καὶ ἀποτυχία τοῦ Ἀθηναϊκοῦ τύπου.

Ἡ «ΑΚΡΟΠΟΛΙΣ» τῆς περασμένης Κυριακῆς ἐνακάλυψε πὺς ὁ «Νουμάς» πολέμησε τὸν Γεννάδιον, γιὰτὶ ὁ Μεσσίας τῆς ἐστολμῆσε τότε εἰς τὰ Εὐαγγελικά δι' ἐπιστολῆς του εἰς τοὺς «Καιροὺς» τοῦ Λονδίνου νὰ μὴ ταχθῇ μὲ τὸ

Ζήτημα δὲν ὑπάρχει πὺς τέτοιο ἀξεδιόκλυτο αἰσθημα εἶχε μέσα τοῦ ὁ κ. Ἀμάρος γιὰ τὴν Κατινούλα. Μὰ γύρεβε κίβλας, γύρεβε νὰ μὴ ἀπὸ τί ἔπασκε τὸ παιδί, νὰ τῆς διορίσῃ καὶ τὰ κατὰλληλα γιὰτῆς. Ὁ γιατρός πάντα συλλογιέται τὴν γιὰτῆς, ὅπως τοὺς στίχους τοῦ ὁ ποιητῆς ἢ ὁ παπουτῆς τὰ παπούτσια του. Ἀκόμη καὶ τὰ δὲν πῆγαινες σπῖτι τοῦ ἡ Κατινούλα, καποτες, ὅταν ἔδειάζει, προσπαθοῦσε νὰ καταλάβῃ καλὰ καλὰ τὴν ἀρρώστια κ' ἐννοίωθε μοναχὸς τοῦ πὺς δὲν τὴν καταλάβαινε, ἀπὸ μὲ τὴν θεραπευτικὴν τοῦ δὲν κατάρθωνε ὡς τώρα νὰ τὴν γιὰτῆς. Ἰὰ τοῦτο χάθηκε σὺν τὸ στοχαστικῆς πὺς μπορεῖ νᾶτανε καὶ νεβραστένεια. Τοῦ Λούδρου τὸ ἱστορικὸν τὸν ἡσύχασε μὴ στιγμῇ, γιὰτὶ τοῦ ἔδινε δικίον. Καὶ παλὲ ὅμως δὲν τὰ βγαζε πέρα. Δὲ φειλότανε τὴν τιμὴν βραστενικὰ πού τῆς παρᾶγγελε. Ἀξάρην κατὶ ἀκολούθησε ὅλους διόλου ἀληθευμέντο πού τοῦ ἡρθε τὸ φῶς.

Ὁ ἀδερφὸς τῆς Κατινούλας ἔπασε ἀρρώστος βιχρῆ. Τυχαίνει συχνὰ στὴ ζωὴ νὰ λέμε πὺς ὁ τάδε εἶναι γίγαντας σωστός, κοτίζμ παλληκάρι, καὶ ἀδύνακτο νὰ πάθῃ τίποτε. Τὸ λένε μαζὶ μὲ τὸν κόσμον καὶ τὰ παλληκάρια ἴσω γιὰ τέτοιο λόγο τοὺς φαίνονται καὶ τὰ δύναντα δυνατὰ· πράμα δὲν εἶναι πού